

— Mi-amintesc foarte bine seara aceea! Dumneata erai în vizită și Sophie a răspuns la telefon și, de emoție, aflând despre moartea Regelui Carol, a adus-o mai repede pe lume pe Yvonne! Iar după ce dumneata ai plecat, a venit nenea Alecu împreună cu nașa Fănica. Și când a auzit trista veste cu regele, nașa Fănica a plesnit palmele și a spus: asta nu-i moarte curată! Asta e moarte cu bănuială! Și nașul Alecu a spus că el pusese pariu că până la urmă au să-l otrăvească pe Regele Carol, pentru că el a făcut tratatul secret cu nemții...

— Prostii... *Tu prêtes comme d'habitude l'oreille à toutes les bêtises...* *Pauvre Alecu, il est bien gentil, il fait de son mieux, mais...* spune doamna Mironescu, așezându-se și ea, de cealaltă parte a domnului Ialomițeanu, pe canapea.

— Aidi, donșoară, lăsați-vă-ți de joaca asta! Și nu mai începeți toate pișcoturile, că o donșoară trebuie să mănânce frumos în lume, și cine le mai ia pe urmă dacă le vede așa, mușcate? Aidi, donșoară, aidi, fiți de-nțeleși! Nu vă uitați așa la mine, ca lupu'...

Șoapta madamei Ana face asistența să se amuze. Numai tânăra mamă își exprimă îngrijorarea că, în aceste vremuri grele, când străinii se pregătesc să plece, va fi dificil a mai găsi pe cineva convenabil ca să se ocupe de copil.

— Că va fi imposibil să mai găsești *Fräulein* și *mademoiselle*, nu este nimic, stimată doamnă! Dar vor dispărea și servitorii! Iar aprovizionarea va deveni o mare problemă, așa cum a și ajuns pentru sărăcime, care nu numai că stă la cozi, dar nu găsește carne decât de două ori pe săptămână, încolo, zilele de post pe care le-a fixat statul. Așa că nu mai e mult și va fi și la noi ca în Germania, unde oamenii de condiție stau la coadă... Da, da, stimată și distinsă doamnă, ne așteaptă zile încă și mai grele.

Glasul tânărului profet este vesel și o lucire de satisfacție i s-a aprins în ochi. Totuși, o tăcere îngrijorată s-a țesut în penumbra salonului, la această oră neliniștitoare a zilei, *entre chien et loup*. Cel mai tare s-a întunecat la față Profesorul Mironescu, care își

tamponează îngrijorat fruntea pleșuvă: fierbințeala pleoapelor îi lasă impresia că febra i-a urcat deodată, periculos de mult. Va mai întârzia aici câteva clipe, apoi va merge să se repaueze în dormitor și să-și schimbe, pentru sindrofie, ținuta.

— Ați văzut-o cumva la înmormântare și pe acea tânără văduvă a colonelului Albu despre care s-a vorbit atât?

Doamna Mironescu întinde madamei Ana ceașca de ceai neterminată.

— Cineva, stimată doamnă, mi-a arătat-o într-adevăr... Dar în asemenea circumstanțe nu cutezi a privi o doamnă și, de altminteri, ar fi fost dificil chiar dacă aș fi cutezat, *parce qu'elle portait grand deuil*. Voalul îl avea atât de des, încât nu puteai decât presupune, astfel că cei ce i-au lăudat frumusețea nu cred că au văzut mai bine ca mine. Bineînțeles, arăta afectată de pierdere și așa ceva impresiona asistența, numai că pot spune, fără să exagerez, că oriunde întorceai capul, te impresiona la fel de mult. Atâtea familii lovite, fiecare lângă alt sicriu! Și acele sicrie, închipuiți-vă, stimată doamnă Mironescu, închipuiți-vă, închise și sigilate! Pentru că ce se afla în ele? Dacă îmi este permis să spun, câte o ciozvârtă de om, un umăr, un picior și așa mai departe... Nu, fiți pe pace, nu am să cad în amănunte grosiere, dar nu puteai să stai altfel decât cu batista la nas. Da, revin iarăși la ce mă acuzați c-aș exagera, stimată și distinsă doamnă. Cineva bine informat îmi spunea că începând din astă-seară trenurile de pasageri nu vor mai circula spre Sinaia, cât despre medici, am auzit că ar fi fost obligați să facă exerciții de serviciu sanitar...

— Sper să fie cum ai auzit, dragul meu. Sper să fi învățat ceva din războiul balcanic! Atunci murdăria și dezorganizarea au făcut atâtea victime!... Cu ochii mei am văzut cum se bucurau bieții noștri soldați primind uniforme bulgărești, neștiind că se pregătesc să îmbrace adevărate cămăși ale lui Nessus. L-am auzit doar pe un medicinist tinerel, abia întors de la Heidelberg, perorând

despre necesitatea de a se trece echipamentul capturat prin etuvă, pentru că la adversarii noștri bulgari era mare epidemie de holeră. Perorația lui a declanșat numai ironii: de unde etuvă? Obișnuita lipsă de respect ce o pun oamenii de la noi atunci când combat o opinie diferită. Iar tinerețea medicinistului nu-i permitea nici ea să cedeze, astfel că, plictisiți, chiar și cei ce i-ar mai fi dat dreptate s-au strâmbat, hai, domnule, lasă-ne! Iartă-ne! Deschide ochii, trezește-te și vezi că ești în Balcani, nu la Heidelberg, i-au aruncat bietului tânăr, ce avea, într-adevăr, să fie una dintre primele victime ale holerei venite prin uniforme capturate de la bulgari...

Încleștându-și palmele fierbinți pe brațele scaunului, Profesorul Mironescu clatină din cap cu un surâs istovit. Dar pe el ce întârziate iluzii tinerești îl aduseseră, voluntar, în război? Ce chin să suporte cizmele ce-l rodeau, marșurile istovitoare sub arșiță și apa coclită, praful ce scârțâia tot timpul în dinți când mânca, duhoarea privatei peste care se așezase popota și, în plus, prezența continuă a celorlalți! Purtat de amintiri, scoate din buzunar nelipsitele *Fructines-Vichy, bonbons laxatifs purgatifs dépuratifs, inoffensifs antiseptiques de l'intestin, A. Pointet, Pharmacien de 1-ère classe*, deschide cutia și băjbâie cu degetele tremurătoare printre pastiluțe, până prinde una.

— Aidi, donșoară, lăsați în pace măsuța, c-asta nu-i jucărie...

Madam Ana prinde degețelele fetei și reușește să o ducă spre ușă, câțiva pași; dar tocmai când se întinde, greoaie, să pună mâna pe clanță, Yvonne, nesigură pe piciorușele ei strâmbe, dar cu o viclenie agilă, dispare deodată pe după mobile, spre marele amuzament al domnului Ialomițeanu.

— Yvonne! Știi unde trebuia să fii la ora aceasta! Lumea străină o tulbură și o obosește și, cu cât e mai obosită, cu atât e mai dificilă...

S-a creat un mic intermezzo: doamna Mironescu îi cere Yvonnei să meargă mai repede la culcare, domnul Mironescu o complimentează pe madam Ana pentru tortă, domnișoara Margot

se consultă în șoaptă cu domnul Ialomițeanu, iar acesta, râzând ștregărește, o îndeamnă să-și spună nedumeririle cu glas tare. Și ea îndrăznește, cu un glas tremurat:

— Poate de aceea Regele Carol nu a vrut atunci să fie război? Poate știa că țara nu este pregătită și de aceea nu a vrut să semneze mobilizarea?... Cum, acestea chiar dumneata, domnule Ialomițeanu, mi le-ai povestit! Că ei îi strigau din stradă să facă mobilizarea și regele nu voia și nu voia... Și pe urmă a lăsat să iasă cum vrea poporul: i-a chemat pe toți și a semnat! Plângea și semna! Și la sfârșit a spus: *Armes Land!* Dar s-a supus, ca să iasă cum vrea poporul...

— Poporul, da! Poporul, strada, care știe atât de bine ce vrea! Dar, *à propos*, vă mai amintiți cât costa un agent data trecută? Douăzeci de lei... Un agent provocator al războiului sau cum ar fi de fapt corect să-l denumesc? râde domnul Ialomițeanu.

— Cum poți să spui așa ceva, când cu ochii dumitale ai văzut că străzile erau pline de manifestați?

O indignare mai mare decât merită incidentul face să tremure vocea doamnei Mironescu. Cum domnul Ialomițeanu se mulțumește să râdă, amfitrioana se ridică, agasată, ciugulește un fursec de pe măsuța de servit ceaiul, apoi merge să se așeze în jilț, îmbufnată, în colțul opus al salonului.

— Poate că de data aceasta să fi învățat și noi câte ceva! Am auzit că s-au făcut trăsuri de ambulanțe și de farmacie, că s-au adus, în fine, sterilizatoare și etuve. Ba chiar că am avea și trenuri sanitare, cu băi, cu tot dichisul. Să vedem, să vedem. Pentru că igiena populară este pentru noi călcâiul lui Ahile, revine, cu încăpățânată blândețe, Profesorul.

Își îndeplinește cu răbdare datoria sa de gazdă: să ignore controversalele copilărești și să aducă din nou în conversație un subiect interesant și moral, astfel ca periculoasa electricitate adunată în aer să se scurgă pe neobservate. Atunci el se va putea retrage, liniștit că lasă în urmă o conversație agreabilă și o atmosferă cuviincioasă.

— Pentru că niciuna dintre toate măsurile pozitive care s-ar putea lua pentru însănătoșirea țării, continuă Profesorul, cu o voce care vibrează de sinceritate, niciuna, dragii mei, nu stă, din păcate, în puterea noastră! Noi, bine intenționații, generoșii, idealisții, nu avem și nu vom avea niciodată decât vorbele la dispoziție! Astfel că ți se întâmplă atât de adesea să te trezești neputincios și singur, singurătatea știindu-se bine că aduce după sine dorința egoistă de a te cruța și frica...

Momentele tot mai dese din războiul balcanic, când, parcă trezit deodată din somn, se întreba ce căutase el însuși să-și istovească plămânii șubrezi în marșuri sub arșiță, printre muște, praf și microbi fără număr, printre ambulante ticsite și târgi acoperite cu cearșafuri albe... Cui i-ar fi folosit dacă și-ar fi dat sufletul într-un asemenea mod penibil, nemaiavând nici ce dejecții însângerate să scoată din trupul deshidratat, uscat ca o iască? Providențială, desigur, întâlnirea cu amicul Jorj Athanasiu: *Cum, dragă, dumneata aici? Fii serios, domnule, nu vezi în ce te-ai băgat?! Du-te înapoi la înregistrările pe gramofon și la atlasele dialectale!*

— Am avut ocazia să văd de aproape cum stau lucrurile, data trecută, și Cel de Sus m-a ajutat să scap cu viață! Providențială a fost întâlnirea cu amicul Jorj Athanasiu, călărind alături de Ionel Brătianu! Ei m-au trimis acasă! Și atunci, după o călătorie istovitoare cu mașina, sute de kilometri, m-am trezit într-un București obișnuit: vară, cald, proiecte de vilegiatură. Sophie încă îmi mai reproșează și acum pentru cât de posomorât am stat seara, în grădină, la Fântâna Blanduziei. Mă irita însă sănătoasa poftă națională de răs care ne întovărășește dezastrela... Unii susțin că astfel am rezistat, eu mă întreb însă dacă nu cumva din ea vine pieirea noastră.

Profesorul își pune ordine, cu o mână ușor tremurătoare, în hârtiile din pomieră. Iar musafirul său începe, după vechiul obicei, să se plimbe cu pași mari prin salon. Probabil, își spune magistrul,

așteaptă să îmi dau încă și mai mult pe față felul pe care el îl consideră exagerat de sever de a judeca oamenii, țara asta...

Dar cum de ajungem să știm modul în care suntem gândiți de ceilalți, chiar de cei ce ne-au menajat susceptibilitățile, aprobându-ne fiecare vorbă? Prin intuiție, spun teoriile cele mai moderne, teoriile ce contrazic pozitivismul atotputernic.

Profesorul Mironescu regretă tot mai tare că n-a comandat la vreme cărțile acestui foarte *en vogue* Bergson.

Intuiția, deci, îi spune exact nuanța particulară a condescendenței cu care îl privește fostul său student: o senzație vie, ca o pâlpare de lumină. Cum este însă o senzație deranjantă, el evită să dea frâu liber gândurilor în această direcție.

Profesorul le întoarce celorlalți un obraz neatent și binevoitor, potrivindu-și rama ochelarilor pe nas. Freamătul viu și odihnitor al camerei îl înconjoară, briliantele unei broșe scânteiază într-un jabou, dantelăria spumoasă a unei dantele despică penumbra...

— Ferește! Vai de mine, donșoară! Ferește!

Foșnet de fuste, țipete, tropăituri, zgomot de cești lăsate în grabă pe farfurioare. Și totuși el, cel fără de reflexe, el, distratul ochelarist, a ajuns, dintr-un salt, primul. El desprinde mânuțele umede ale Yvonnei – cum de pot fi atât de mici? – de pe marginea măsuței cu rotile, primind cu un zâmbet fericit înțepătura unghiulelor mici, usturătoare ca briciul. El îi mângâie perișorul moale și firav, care îi lasă din loc în loc la vedere țeasta trandafiriu-blonzie. El îi îndepărtează de la ochi pumnișorii pe care ea și-i întoarce iarăși, cu o nebănută putere.

— Nu, nu i s-a întâmplat nimic, le explică Profesorul răbdător, savurându-și cu modestie triumful. Nu i s-a întâmplat nimic, s-a speriat doar de țipete...

Și chiar acesta este adevărul. De țipetele lor s-a speriat și de ei toți, ce s-au repezit deodată. Cât despre pericol, era chiar